تبیین جایگاه بیانیه گام دوم انقلاب در اسناد بالادستی کشور و الگوی پیاده‌سازی مفاهیم آن در نظام سلامت جمهوری اسلامی ایران

بیانیه‌ی «گام دوم انقلاب»

بیانیه‌ی «گام دوم انقلاب» تجدید مطلعی است خطاب به ملت ایران و به‌ویژه جوانان که به‌مثابه منشوری برای «دومین مرحله‌ی خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی» خواهد بود و «فصل جدید زندگی جمهوری اسلامی» را رقم خواهد زد.

این گام دوم، انقلاب را «به آرمان بزرگش که ایجاد تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید ولایت عظمی (ارواحنافداه) هست» نزدیک خواهد کرد.

متن کامل این بیانیه به شرح زیر است.

بسم الله الرّحمن الرّحیم
الحمدلله ربّ العالمین و الصّلاة و السّلام علی سیّدنا محمّد و آله الطّاهرین و صحبه المنتجبین و من تبعهم باحسان الی یوم الدّین.

ورود انقلاب اسلامی به دومین مرحله‌ی خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی

از میان همه‌ی ملّت‌های زیر ستم، کمتر ملّتی به انقلاب همّت می‌گمارد؛ و در میان ملّت‌هایی که به‌پاخاسته و انقلاب کرده‌اند، کمتر دیده‌شده که توانسته باشند کار را به نهایت رسانده و به‌جز تغییر حکومت‌ها، آرمان‌های انقلابی را حفظ کرده باشند. امّا انقلاب پُرشکوه ملّت ایران که بزرگ‌ترین و مردمی‌ترین انقلاب عصر جدید است، تنها انقلابی است که یک چلّه‌ی پُرافتخار را بدون خیانت به آرمان‌هایش پشت سر نهاده و در برابر همه‌ی وسوسه‌هایی که غیرقابل مقاومت به نظر می‌رسیدند، از کرامت خود و اصالت شعارهایش صیانت کرده و اینک وارد دوّمین مرحله‌ی خودسازی و جامعه‌پردازی و تمدّن‌سازی شده است. درودی از اعماق دل بر این ملّت؛ بر نسلی که آغاز کرد و ادامه داد و بر نسلی که اینک وارد فرایند بزرگ و جهانیِ چهل سال دوّم می‌شود.

پیروزی انقلاب اسلامی؛ آغازگر عصر جدید عالم

آن روز که جهان میان شرق و غرب مادّی تقسیم‌شده بود و کسی گمان یک نهضت بزرگ دینی را نمی‌برد، انقلاب اسلامی ایران، باقدرت و شکوه پا به میدان نهاد؛ چهارچوب‌ها را شکست؛ کهنگی کلیشه‌ها را به رخ دنیا کشید؛ دین و دنیا را در کنار هم مطرح کرد و آغاز عصر جدیدی را اعلام نمود. طبیعی بود که سردمداران گمراهی و ستم واکنش نشان دهند، امّا این واکنش ناکام ماند. چپ و راستِ مدرنیته، از تظاهر به نشنیدن این صدای جدید و متفاوت، تا تلاش گسترده و گونه‌گون برای خفه کردن آن، هرچه کردند به اجلِ محتوم خود نزدیک‌تر شدند. اکنون با گذشت چهل جشن سالانه‌ی انقلاب و چهل دهه‌ی فجر، یکی از آن دو کانون دشمنی نابودشده و دیگری با مشکلاتی که خبر از نزدیکی احتضار می‌دهند، دست‌وپنجه نرم می‌کند! و انقلاب اسلامی با حفظ و پایبندی به شعارهای خود همچنان به‌پیش می‌رود.

شعارهای جهانی، فطری، درخشان و همیشه‌زنده‌ی انقلاب اسلامی

برای همه‌چیز می‌توان طول عمر مفید و تاریخ‌مصرف فرض کرد، امّا شعارهای جهانی این انقلاب دینی از این قاعده مستثنا است؛ آن‌ها هرگز بی‌مصرف و بی‌فایده نخواهند شد، زیرا فطرت بشر در همه‌ی عصرها با آن سرشته است. آزادی، اخلاق، معنویّت، عدالت، استقلال، عزّت، عقلانیّت،

برادری، هیچ‌یک به یک نسل و یک جامعه مربوط نیست تا در دوره‌ای بدرخشد و در دوره‌ای دیگر افول کند. هرگز نمی‌توان مردمی را تصوّر کرد که از این چشم‌اندازهای مبارک دل‌زده شوند. هرگاه دل‌زدگی پیش‌آمده، از روی‌گردانی مسئولان از این ارزش‌های دینی بوده است و نه از پایبندی به آن‌ها و کوشش برای تحقّق آن‌ها.

دفاع ابدی از نظریه‌ی نظام انقلابی

انقلاب اسلامی همچون پدیده‌ای زنده و بااراده، همواره دارای انعطاف و آماده‌ی تصحیح خطاهای خویش است، امّا تجدیدنظرپذیر و اهل انفعال نیست. به نقدها حسّاسیّت مثبت نشان می‌دهد و آن را نعمت خدا و هشدار به صاحبان حرفه‌ای بی‌عمل می‌شمارد، امّا به هیچ بهانه‌ای از ارزش‌هایش که بحمدالله باایمان دینی مردم آمیخته است، فاصله نمی‌گیرد. انقلاب اسلامی پس از نظام‌سازی، به رکود و خموشی دچار نشده و نمی‌شود و میان جوشش انقلابی و نظم سیاسی و اجتماعی تضاد و ناسازگاری نمی‌بیند، بلکه از نظریّه‌ی نظام انقلابی تا ابد دفاع می‌کند.

جمهوری اسلامی و فاصله‌ی میان بایدها و واقعیت‌ها

جمهوری اسلامی، متحجّر و در برابر پدیده‌ها و موقعیت‌های نو به نو، فاقد احساس و ادراک نیست، امّا به اصول خود به شدّت پایبند و به مرزبندی‌های خود با رقیبان و دشمنان به شدّت حسّاس است. با خطوط اصلی خود هرگز بی‌مبالاتی نمی‌کند و برایش مهم است که چرا بماند و چگونه بماند. بی‌شک فاصله‌ی میان بایدها و واقعیت‌ها، همواره وجدان‌های آرمان‌خواه را عذاب داده و می‌دهد، امّا این، فاصله‌ای طی‌شدنی است و در چهل سال گذشته در مواردی بارها طی شده است و بی‌شک در آینده، با حضور نسل جوان مؤمن و دانا و پُرانگیزه، با قدرت بیشتر طی خواهد شد.

انقلاب اسلامی؛ مایه‌ی سربلندی ایران و ایرانی

انقلاب اسلامی ملّت ایران، قدرتمند امّا مهربان و باگذشت و حتّی مظلوم بوده است. مرتکب افراط‌ها و چپ‌روی‌هایی که مایه‌ی ننگ بسیاری از قیام‌ها و جنبش‌ها است، نشده است. در هیچ معرکه‌ای حتّی با آمریکا و صدام، گلوله‌ی اوّل را شلّیک نکرده و در همه‌ی موارد، پس از حمله‌ی دشمن از خود دفاع کرده و البتّه ضربت متقابل را محکم فرود آورده است. این انقلاب از آغاز تا امروز نه بی‌رحم و خون‌ریز بوده و نه منفعل و مردّد. با صراحت و شجاعت در برابر زورگویان و گردنکشان ایستاده و از مظلومان و مستضعفان دفاع کرده است. این جوانمردی و مروّت انقلابی، این صداقت و صراحت و اقتدار، این دامنه‌ی عمل جهانی و منطقه‌ای در کنار مظلومان جهان، مایه‌ی سربلندی ایران و ایرانی است، و همواره چنین باد.

برای برداشتن گام‌های استوار در آینده، باید گذشته را درست شناخت

اینک در آغاز فصل جدیدی از زندگی جمهوری اسلامی، این بنده‌ی ناچیز مایلم با جوانان عزیزم، نسلی که پا به میدان عمل می‌گذارد تا بخش دیگری از جهاد بزرگ برای ساختن ایران اسلامی بزرگ را آغاز کند، سخن بگویم. سخن اوّل درباره‌ی گذشته است.

عزیزان! نادانسته‌ها را جز با تجربه‌ی خود یا گوش سپردن به تجربه‌ی دیگران نمی‌توان دانست. بسیاری از آنچه را ما دیده و آزموده‌ایم، نسل شما هنوز نیازموده و ندیده است. ما دیده‌ایم و شما خواهید دید. دهه‌های آینده دهه‌های شما است و شمایید که باید کارآزموده و پُرانگیزه از انقلاب خود حراست کنید و آن را هرچه بیشتر به آرمان بزرگش که ایجاد تمدّن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید ولایت عظمی (ارواحنافداه) است، نزدیک کنید. برای برداشتن گام‌های استوار در آینده، باید گذشته را درست شناخت و از تجربه‌ها درس گرفت؛ اگر از این راهبرد غفلت شود، دروغ‌ها به‌جای حقیقت خواهند نشست و آینده مورد تهدیدهای ناشناخته قرار خواهد گرفت. دشمنان انقلاب با انگیزه‌ای قوی، تحریف و دروغ‌پردازی درباره‌ی گذشته و حتّی زمان حال را دنبال می‌کنند و از پول و همه‌ی ابزارها برای آن بهره می‌گیرند. رهزنان فکر و عقیده و آگاهی بسیارند؛ حقیقت را از دشمن و پیاده‌نظامش نمی‌توان شنید.

آغاز انقلاب و نظام اسلامی از نقطه‌ی صفر

انقلاب اسلامی و نظام برخاسته از آن، از نقطه‌ی صفر آغاز شد؛ اوّلاً: همه‌چیز علیه ما بود، چه رژیم فاسد طاغوت که علاوه بر وابستگی و فساد و استبداد و کودتایی بودن، اوّلین رژیم سلطنتی در ایران بود که به دست بیگانه -و نه به‌زور شمشیر خود- بر سرِ کار آمده بود، و چه دولت آمریکا و برخی دیگر از دولت‌های غربی، و چه وضع به شدّت نابسامان داخلی و عقب‌افتادگی شرم‌آور در علم و فنّاوری و سیاست و معنویّت و هر فضیلت دیگر.

ثانیاً: هیچ تجربه‌ی پیشینی و راه طی‌شده‌ای در برابر ما وجود نداشت. بدیهی است که قیام‌های مارکسیستی و امثال آن نمی‌توانست برای انقلابی که از متن ایمان و معرفت اسلامی پدید آمده است، الگو محسوب شود. انقلابیون اسلامی بدون سرمشق و تجربه آغاز کردند و ترکیب جمهوریّت و اسلامیّت و ابزارهای تشکیل و پیشرفت آن، جز با هدایت الهی و قلب نورانی و اندیشه‌ی بزرگ امام خمینی، به دست نیامد. و این نخستین درخشش انقلاب بود.

تقابل دوگانه‌ی جدید «اسلام و استکبار»؛ پدیده‌ی برجسته‌ی جهان معاصر

پس آنگاه انقلاب ملّت ایران، جهان دوقطبی آن روز را به جهان سه‌قطبی تبدیل کرد و سپس با سقوط و حذف شوروی و اقمارش و پدید آمدن قطب‌های جدید قدرت، تقابل دوگانه‌ی جدید

«اسلام و استکبار» پدیده‌ی برجسته‌ی جهان معاصر و کانون توجّه جهانیان شد. از سویی نگاه امیدوارانه‌ی ملّت‌های زیر ستم و جریان‌های آزادی‌خواه جهان و برخی دولت‌های مایل به استقلال، و از سویی نگاه کینه‌ورزانه و بدخواهانه‌ی رژیم‌های زورگو و قلدرهای باج‌طلب عالم، بدان دوخته شد. بدین‌گونه مسیر جهان تغییر یافت و زلزله‌ی انقلاب، فرعون‌های در بسترِ راحت آرمیده را بیدار کرد؛ دشمنی‌ها با همه‌ی شدّت آغاز شد و اگر نبود قدرت عظیم ایمان و انگیزه‌ی این ملّت و رهبری آسمانی و تأییدشده‌ی امام عظیم‌الشّأن ما، تاب آوردن در برابر آن‌همه خصومت و شقاوت و توطئه و خباثت، امکان‌پذیر نمی‌شد.

مدیریت جهادی و اعتقاد به اصل «ما می‌توانیم»؛ عامل عزت و پیشرفت ایران در همه‌ی عرصه‌ها

به‌رغم همه‌ی این مشکلات طاقت‌فرسا، جمهوری اسلامی روزبه‌روز گام‌های بلندتر و استوارتری به جلو برداشت. این چهل سال، شاهد جهادهای بزرگ و افتخارات درخشان و پیشرفته‌ای شگفت‌آور در ایران اسلامی است. عظمت پیشرفته‌ای چهل‌ساله‌ی ملّت ایران آنگاه به‌درستی دیده می‌شود که این مدّت، با مدّت‌های مشابه در انقلاب‌های بزرگی همچون انقلاب فرانسه و انقلاب اکتبر شوروی و انقلاب هند مقایسه شود. مدیریت‌های جهادی الهام‌گرفته از ایمان اسلامی و اعتقاد به اصل «ما می‌توانیم» که امام بزرگوار به همه‌ی ما آموخت، ایران را به عزّت و پیشرفت در همه‌ی عرصه‌ها رسانید.

* برکات بزرگ انقلاب اسلامی:

انقلاب به یک انحطاط تاریخی طولانی پایان داد و کشور که در دوران پهلوی و قاجار به شدّت تحقیرشده و به شدّت عقب‌مانده بود، در مسیر پیشرفت سریع قرار گرفت؛ در گام نخست، رژیم ننگین سلطنت استبدادی را به حکومت مردمی و مردم‌سالاری تبدیل کرد و عنصر اراده‌ی ملّی را که جان‌مایه‌ی پیشرفت همه‌جانبه و حقیقی است در کانون مدیریّت کشور وارد کرد؛ آنگاه جوانان را میدان‌دار اصلی حوادث و وارد عرصه‌ی مدیریّت کرد؛ روحیه و باور «ما می‌توانیم» را به همگان منتقل کرد؛ به برکت تحریم دشمنان، اتّکاء به توانایی داخلی را به همه آموخت و این منشأ برکات بزرگ شد:

➢ یک) ثبات و امنیت و حفظ تمامیت ارضی ایران

اوّلاً: ثبات و امنیّت کشور و تمامیّت ارضی و حفاظت از مرزها را که آماج تهدید جدّی دشمنان قرار گرفته بود ضمانت کرد و معجزه‌ی پیروزی در جنگ هشت‌ساله و شکست رژیم بعثی و پشتیبانان آمریکایی و اروپایی و شرقی‌اش را پدید آورد.

➢ دو) موتور پیشران کشور در عرصه‌ی علم و فنّاوری و ایجاد زیرساخت‌های حیاتی و اقتصادی و عمرانی

ثانیاً: موتور پیشران کشور در عرصه‌ی علم و فنّاوری و ایجاد زیرساخت‌های حیاتی و اقتصادی و عمرانی شد که تا اکنون ثمرات بالنده‌ی آن روزبه‌روز فراگیرتر می‌شود. هزاران شرکت دانش‌بنیان، هزاران طرح زیرساختی و ضروری برای کشور در حوزه‌های عمران و حمل‌ونقل و صنعت و نیرو و معدن و سلامت و کشاورزی و آب و غیره، میلیون‌ها تحصیل‌کرده‌ی دانشگاهی یا در حال تحصیل، هزاران واحد دانشگاهی در سراسر کشور، ده‌ها طرح بزرگ از قبیل چرخه‌ی سوخت هسته‌ای، سلّول‌های بنیادی، فنّاوری نانو، زیست‌فنّاوری و غیره با رتبه‌های نخستین در کلّ جهان، شصت برابر شدن صادرات غیرنفتی، نزدیک به ده برابر شدن واحدهای صنعتی، ده‌ها برابر شدن صنایع ازنظر کیفی، تبدیل صنعت مونتاژ به فنّاوری بومی، برجستگی محسوس در رشته‌های گوناگون مهندسی ازجمله در صنایع دفاعی، درخشش در رشته‌های مهم و حسّاس پزشکی و جایگاه مرجعیّت در آن و ده‌ها نمونه‌ی دیگر از پیشرفت، محصول آن روحیه و آن حضور و آن احساس جمعی است که انقلاب برای کشور به ارمغان آورد. ایرانِ پیش از انقلاب، در تولید علم و فنّاوری صفر بود، در صنعت به‌جز مونتاژ و در علم به‌جز ترجمه هنری نداشت.

➢ سه) به اوج رسانیدن مشارکت مردمی و مسابقه‌ی خدمت‌رسانی

ثالثاً: مشارکت مردمی را در مسائل سیاسی مانند انتخابات، مقابله با فتنه‌های داخلی، حضور در صحنه‌های ملّی و استکبارستیزی به اوج رسانید و در موضوعات اجتماعی مانند کمک‌رسانی‌ها و فعّالیّت‌های نیکوکاری که از پیش از انقلاب آغاز شده بود، افزایش چشمگیر داد. پس از انقلاب، مردم در مسابقه‌ی خدمت‌رسانی در حوادث طبیعی و کمبودهای اجتماعی مشتاقانه شرکت می‌کنند.

➢ چهار) ارتقاء شگفت‌آور بینش سیاسی آحاد مردم

رابعاً: بینش سیاسی آحاد مردم و نگاه آنان به مسائل بین‌المللی را به گونه‌ی شگفت‌آوری ارتقاء داد. تحلیل سیاسی و فهم مسائل بین‌المللی در موضوعاتی همچون جنایات غرب بخصوص آمریکا، مسئله‌ی فلسطین و ظلم تاریخی به ملّت آن، مسئله‌ی جنگ‌افروزی‌ها و رذالت‌ها و دخالت‌های قدرت‌های قلدر در امور ملّت‌ها و امثال آن را از انحصار طبقه‌ی محدود و عزلت‌گزیده‌ای به نام روشنفکر، بیرون آورد؛ این‌گونه، روشنفکری میان عموم مردم در همه‌ی کشور و همه‌ی ساحت‌های زندگی جاری شد و مسائلی ازاین‌دست حتّی برای نوجوانان و نونهالان، روشن و قابل‌فهم گشت.

پنج) سنگین کردن کفه‌ی عدالت در تقسیم امکانات عمومی کشور

خامساً: کفّه‌ی عدالت را در تقسیم امکانات عمومی کشور سنگین کرد. نارضایتی این حقیر از کارکرد عدالت در کشور به دلیل آنکه این ارزش والا باید گوهر بی‌همتا بر تارک نظام جمهوری اسلامی باشد و هنوز نیست، نباید به این معنی گرفته شود که برای استقرار عدالت کار انجام نگرفته است. واقعیّت آن است که دستاوردهای مبارزه با بی‌عدالتی در این چهار دهه، با هیچ دوره‌ی دیگر گذشته قابل‌مقایسه نیست. در رژیم طاغوت بیشترین خدمات و درآمدهای کشور در اختیار گروه کوچکی از پایتخت‌نشینان یا همسانان آنان در برخی دیگر از نقاط کشور بود. مردم بیشتر شهرها به‌ویژه مناطق دوردست و روستاها در آخر فهرست و غالباً محروم از نیازهای اوّلیّه‌ی زیرساختی و خدمت‌رسانی بودند. جمهوری اسلامی در شمار موفق‌ترین حاکمیت‌های جهان در جابه‌جایی خدمت و ثروت از مرکز به همه‌جای کشور، و از مناطق مرفّه‌نشین شهرها به مناطق پایین‌دست آن بوده است. آمار بزرگ راه‌سازی و خانه‌سازی و ایجاد مراکز صنعتی و اصلاح امور کشاورزی و رساندن برق و آب و مراکز درمانی و واحدهای دانشگاهی و سد و نیروگاه و امثال آن به دورترین مناطق کشور، حقیقتاً افتخارآفرین است؛ بی‌شک این‌همه، نه در تبلیغات نارسای مسئولان انعکاس یافته و نه زبان بدخواهان خارجی و داخلی به آن اعتراف کرده است؛ ولی هست و حسنه‌ای برای مدیران جهادی و با اخلاص نزد خدا و خلق است. البتّه عدالت مورد انتظار در جمهوری اسلامی که مایل است پیرو حکومت علوی شناخته شود، بسی برتر از این‌ها است و چشم امید برای اجرای آن به شما جوان‌ها است که در ادامه بدان خواهم پرداخت.

شش) افزایش چشمگیر معنویت و اخلاق در فضای عمومی جامعه

سادساً: عیار معنویّت و اخلاق را در فضای عمومی جامعه به‌گونه‌ای چشمگیر افزایش داد. این پدیده‌ی مبارک را رفتار و منش حضرت امام خمینی در طول دوران مبارزه و پس از پیروزی انقلاب، بیش از هر چیز رواج داد؛ آن انسان معنوی و عارف و وارسته از پیرایه‌های مادّی، در رأس کشوری قرار گرفت که مایه‌های ایمان مردمش بسی ریشه‌دار و عمیق بود. هرچند دست تطاول تبلیغات مروّج فساد و بی‌بندوباری در طول دوران پهلوی‌ها به آن ضربه‌های سخت زده و لجنزاری از آلودگی اخلاقی غربی را به درون زندگی مردم متوسّط و بخصوص جوانان کشانده بود، ولی رویکرد دینی و اخلاقی در جمهوری اسلامی، دل‌های مستعد و نورانی به‌ویژه جوانان را مجذوب کرد و فضا به سود دین و اخلاق دگرگون شد. مجاهدت‌های جوانان در میدان‌های سخت ازجمله دفاع مقدّس، با ذکر و دعا و روحیه‌ی برادری و ایثار همراه شد و ماجراهای صدر اسلام را زنده و نمایان در برابر چشم همه نهاد. پدران و مادران و همسران بااحساس وظیفه‌ی دینی از عزیزان خود که به جبهه‌های گوناگون جهاد می‌شتافتند دل کندند و سپس، آنگاه‌که با پیکر خون‌آلود یا

جسم آسیب‌دیده‌ی آنان روبه‌رو شدند، مصیبت را با شکر همراه کردند. مساجد و فضاهای دینی رونقی بی‌سابقه گرفت. صف نوبت برای اعتکاف از هزاران جوان و استاد و دانشجو و زن و مرد و صف نوبت برای اردوهای جهادی و جهاد سازندگی و بسیج سازندگی از هزاران جوان داوطلب و فداکار آکنده شد. نماز و حج و روزه‌داری و پیاده‌روی زیارت و مراسم گوناگون دینی و انفاقات و صدقات واجب و مستحب در همه‌جا به‌ویژه میان جوانان رونق یافت و تا امروز، روزبه‌روز بیشتر و باکیفیت‌تر شده است. و این‌ها همه در دورانی اتّفاق افتاده که سقوط اخلاقی روزافزون غرب و پیروانش و تبلیغات پُرحجم آنان برای کشاندن مرد و زن به لجنزارهای فساد، اخلاق و معنویّت را در بخش‌های عمده‌ی عالم منزوی کرده است؛ و این معجزه‌ای دیگر از انقلاب و نظام اسلامی فعّال و پیشرو است.

- **هفت) ایستادگی روزافزون در برابر قلدران و زورگویان و مستکبران جهان**

سابعاً: نماد پُرابّهت و باشکوه و افتخارآمیز ایستادگی در برابر قلدران و زورگویان و مستکبران جهان و در رأس آنان آمریکای جهان‌خوار و جنایت‌کار، روزبه‌روز برجسته‌تر شد. در تمام این چهل سال، تسلیم‌ناپذیری و صیانت و پاسداری از انقلاب و عظمت و هیبت الهی آن و گردن برافراشته‌ی آن در مقابل دولت‌های متکبّر و مستکبر، خصوصیّت شناخته‌شده‌ی ایران و ایرانی به‌ویژه جوانان این مرزوبوم به شمار می‌رفته است. قدرت‌های انحصارگر جهان که همواره حیات خود را در دست‌اندازی به استقلال دیگر کشورها و پایمال کردن منافع حیاتی آن‌ها برای مقاصد شوم خود دانسته‌اند، در برابر ایران اسلامی و انقلابی، اعتراف به ناتوانی کردند. ملّت ایران در فضای حیات‌بخش انقلاب توانست نخست دست‌نشانده‌ی آمریکا و عنصر خائن به ملّت را از کشور برانَد و پس‌ازآن هم تا امروز از سلطه‌ی دوباره‌ی قلدران جهانی بر کشور با قدرت و شدّت جلوگیری کند.

*** انقلاب چهل‌ساله و گام بزرگ دوم**

جوانان عزیز! این‌ها بخشی محدود از سرفصل‌های عمده در سرگذشت چهل‌ساله‌ی انقلاب اسلامی است؛ انقلاب عظیم و پایدار و درخشانی که شما به توفیق الهی باید گام بزرگ دوّم را در پیشبرد آن بردارید.

محصول تلاش چهل‌ساله، اکنون برابر چشم ما است: کشور و ملّتی مستقل، آزاد، مقتدر، باعزّت، متدیّن، پیشرفته در علم، انباشته از تجربه‌هایی گران‌بها، مطمئن و امیدوار، دارای تأثیر اساسی در منطقه و دارای منطق قوی در مسائل جهانی، رکورددار در شتاب پیشرفت‌های علمی، رکورددار در رسیدن به رتبه‌های بالا در دانش‌ها و فنّاوری‌های مهم از قبیل هسته‌ای و سلّول‌های بنیادی و نانو و هوافضا و امثال آن، سرآمد در گسترش خدمات اجتماعی، سرآمد در انگیزه‌های جهادی

میان جوانان، سرآمد در جمعیّت جوان کارآمد، و بسی ویژگی‌های افتخارآمیز دیگر که همگی محصول انقلاب و نتیجه‌ی جهت‌گیری‌های انقلابی و جهادی است. و بدانید که اگر بی‌توجّهی به شعارهای انقلاب و غفلت از جریان انقلابی در برهه‌هایی از تاریخ چهل‌ساله نمی‌بود -که متأسّفانه بود و خسارت‌بار هم بود- بی‌شک دستاوردهای انقلاب از این بسی بیشتر و کشور در مسیر رسیدن به آرمان‌های بزرگ بسی جلوتر بود و بسیاری از مشکلات کنونی وجود نمی‌داشت.

اقتدار انقلاب اسلامی و تغییر چالش‌ها و شکست مستکبران

ایران مقتدر، امروز هم مانند آغاز انقلاب با چالش‌های مستکبران روبه‌رو است امّا با تفاوتی کاملاً معنی‌دار. اگر آن روز چالش با آمریکا بر سر کوتاه کردن دست عمّال بیگانه یا تعطیلی سفارت رژیم صهیونیستی در تهران یا رسوا کردن لانه‌ی جاسوسی بود، امروز چالش بر سرِ حضور ایران مقتدر در مرزهای رژیم صهیونیستی و برچیدن بساط نفوذ نامشروع آمریکا از منطقه‌ی غرب آسیا و حمایت جمهوری اسلامی از مبارزات مجاهدان فلسطینی در قلب سرزمین‌های اشغالی و دفاع از پرچم برافراشته‌ی حزب‌الله و مقاومت در سراسر این منطقه است. و اگر آن روز، مشکل غرب جلوگیری از خرید تسلیحات ابتدایی برای ایران بود، امروز مشکل او جلوگیری از انتقال سلاح‌های پیشرفته‌ی ایرانی به نیروهای مقاومت است. و اگر آن روز گمان آمریکا آن بود که با چند ایرانی خودفروخته یا با چند هواپیما و بالگرد خواهد توانست بر نظام اسلامی و ملّت ایران فائق آید، امروز برای مقابله‌ی سیاسی و امنیّتی با جمهوری اسلامی، خود را محتاج به یک ائتلاف بزرگ از ده‌ها دولت معاند یا مرعوب می‌بیند و البتّه بازهم در رویارویی، شکست می‌خورد. ایران به برکت انقلاب، اکنون در جایگاهی متعالی و شایسته‌ی ملّت ایران در چشم جهانیان و عبور کرده ازبسی گردنه‌های دشوار در مسائل اساسی خویش است.

جوانان؛ محور تحقق نظام پیشرفته‌ی اسلامی

امّا راه طی شده فقط قطعه‌ای از مسیر افتخارآمیز به‌سوی آرمان‌های بلند نظام جمهوری اسلامی است. دنباله‌ی این مسیر که به گمان زیاد، به‌دشواری گذشته‌ها نیست، باید با همّت و هشیاری و سرعت عمل و ابتکار شما جوانان طی شود. مدیران جوان، کارگزاران جوان، اندیشمندان جوان، فعّالان جوان، در همه‌ی میدان‌های سیاسی و اقتصادی و فرهنگی و بین‌المللی و نیز در عرصه‌های دین و اخلاق و معنویّت و عدالت، باید شانه‌های خود را به زیر بار مسئولیّت دهند، از تجربه‌ها و عبرت‌های گذشته بهره گیرند، نگاه انقلابی و روحیه‌ی انقلابی و عمل جهادی را به کاربندند و ایران عزیز را الگوی کامل نظام پیشرفته‌ی اسلامی بسازند.

نیروی انسانی مستعد و کارآمد با زیربنای عمیق و اصیل ایمانی و دینی؛ مهم‌ترین ظرفیت امیدبخش کشور

نکته‌ی مهمّی که باید آینده‌سازان در نظر داشته باشند، این است که در کشوری زندگی می‌کنند که ازنظر ظرفیت‌های طبیعی و انسانی، کم‌نظیر است و بسیاری از این ظرفیت‌ها با غفلت دست‌اندرکاران تاکنون بی‌استفاده یا کم‌استفاده مانده است. همّت‌های بلند و انگیزه‌های جوان و انقلابی، خواهند توانست آن‌ها را فعّال و در پیشرفت مادّی و معنوی کشور به معنی واقعی جهش ایجاد کنند.

مهم‌ترین ظرفیّت امیدبخش کشور، نیروی انسانی مستعد و کارآمد با زیربنای عمیق و اصیل ایمانی و دینی است. جمعیّت جوان زیر ۴۰ سال که بخش مهمّی از آن نتیجه‌ی موج جمعیّتی ایجادشده در دهه‌ی ۶۰ است، فرصت ارزشمندی برای کشور است. ۳۶ میلیون نفر در سنین میانه‌ی ۱۵ و ۴۰ سالگی، نزدیک به ۱۴ میلیون نفر دارای تحصیلات عالی، رتبه‌ی دوّم جهان در دانش‌آموختگان علوم و مهندسی، انبوه جوانانی که با روحیه‌ی انقلابی رشد کرده و آماده‌ی تلاش جهادی برای کشورند، و جمع چشمگیر جوانان محقّق و اندیشمندی که به آفرینش‌های علمی و فرهنگی و صنعتی و غیره اشتغال دارند؛ این‌ها ثروت عظیمی برای کشور است که هیچ اندوخته‌ی مادّی با آن مقایسه نمی‌تواند شد.

فهرست طولانی فرصت‌های مادی کشور

به‌جز این‌ها، فرصت‌های مادّی کشور نیز فهرستی طولانی را تشکیل می‌دهد که مدیران کارآمد و پُرانگیزه و خردمند می‌توانند با فعّال کردن و بهره‌گیری از آن، درآمدهای ملّی را با جهشی نمایان افزایش داده و کشور را ثروتمند و بی‌نیاز و به معنی واقعی دارای اعتمادبه‌نفس کنند و مشکلات کنونی را برطرف نمایند. ایران با دارا بودن یک درصد جمعیّت جهان، دارای ۷ درصد ذخایر معدنی جهان است: منابع عظیم زیرزمینی، موقعیت استثنائی جغرافیایی میان شرق و غرب و شمال و جنوب، بازار بزرگ ملّی، بازار بزرگ منطقه‌ای با داشتن ۱۵ همسایه با ۶۰۰ میلیون جمعیّت، سواحل دریایی طولانی، حاصلخیزی زمین با محصولات متنوّع کشاورزی و باغی، اقتصاد بزرگ و متنوّع، بخش‌هایی از ظرفیّت‌های کشور است؛ بسیاری از ظرفیّت‌ها دست‌نخورده مانده است. گفته شده است که ایران ازنظر ظرفیت‌های استفاده‌نشده‌ی طبیعی و انسانی در رتبه‌ی اوّل جهان است. بی‌شک شما جوانان مؤمن و پُرتلاش خواهید توانست این عیب بزرگ را برطرف کنید. دهه‌ی دوّم چشم‌انداز، باید زمان تمرکز بر بهره‌برداری از دستاوردهای گذشته و نیز ظرفیّت‌های استفاده‌نشده باشد و پیشرفت کشور ازجمله در بخش تولید و اقتصاد ملّی ارتقاء یابد.

*** گام دوم و سرفصل‌ها و توصیه‌های اساسی در پرتو امید و نگاه خوش‌بینانه به آینده**

اکنون به شما فرزندان عزیزم در مورد چند سرفصل اساسی توصیه‌هایی می‌کنم. این سرفصل‌ها عبارت‌اند از: علم و پژوهش، معنویّت و اخلاق، اقتصاد، عدالت و مبارزه با فساد، استقلال و آزادی، عزّت ملّی و روابط خارجی و مرزبندی با دشمن، سبک زندگی.

امّا پیش از همه‌چیز، نخستین توصیه‌ی من امید و نگاه خوش‌بینانه به آینده است. بدون این کلید اساسیِ همه‌ی قفل‌ها، هیچ گامی نمی‌توان برداشت. آنچه میگویم یک امید صادق و متّکی به واقعیّت‌های عینی است. اینجانب همواره از امید کاذب و فریبنده دوری جسته‌ام، امّا خود و همه را از نومیدی بیجا و ترس کاذب نیز برحذر داشته‌ام و برحذر می‌دارم. در طول این چهل سال -و اکنون مانند همیشه- سیاست تبلیغی و رسانه‌ای دشمن و فعّال‌ترین برنامه‌های آن، مأیوس‌سازی مردم و حتّی مسئولان و مدیران ما از آینده است. خبرهای دروغ، تحلیل‌های مغرضانه، وارونه نشان دادن واقعیّت‌ها، پنهان کردن جلوه‌های امیدبخش، بزرگ کردن عیوب کوچک و کوچک نشان دادن یا انکار محسّنات بزرگ، برنامه‌ی همیشگی هزاران رسانه‌ی صوتی و تصویری و اینترنتی دشمنان ملّت ایران است؛ و البتّه دنباله‌های آنان در داخل کشور نیز قابل‌مشاهده‌اند که با استفاده از آزادی‌ها در خدمت دشمن حرکت می‌کنند. شما جوانان باید پیش‌گام در شکستن این محاصره‌ی تبلیغاتی باشید. در خود و دیگران نهال امید به آینده را پرورش دهید. ترس و نومیدی را از خود و دیگران برانید. این نخستین و ریشه‌ای‌ترین جهاد شما است. نشانه‌های امیدبخش -که به برخی از آن‌ها اشاره شد- در برابر چشم شما است. رویش‌های انقلاب بسی فراتر از ریزش‌ها است و دست‌ودل‌های امین و خدمتگزار، به‌مراتب بیشتر از مفسدان و خائنان و کیسه‌دوختگان است. دنیا به جوان ایرانی و پایداری ایرانی و ابتکارهای ایرانی، در بسیاری از عرصه‌ها با چشم تکریم و احترام می‌نگرد. قدر خود را بدانید و با قوّت خداداد، به‌سوی آینده خیز بردارید و حماسه بیافرینید.

و امّا توصیه‌ها:

- **یک) علم و پژوهش**

دانش، آشکارترین وسیله‌ی عزت و قدرت یک کشور است. روی دیگر دانایی، توانایی است. دنیای غرب به برکت دانش خود بود که توانست برای خود ثروت و نفوذ و قدرت دویست‌ساله فراهم کند و باوجود تهیدستی در بنیان‌های اخلاقی و اعتقادی، با تحمیل سبک زندگی غربی به جوامع عقب‌مانده از کاروان علم، اختیار سیاست و اقتصاد آن‌ها را به دست گیرد. ما به سوءاستفاده از دانش مانند آنچه غرب کرد، توصیه نمی‌کنیم، امّا مؤکّداً به نیاز کشور به جوشاندن چشمه‌ی دانش در میان خود اصرار می‌ورزیم. بحمدالله استعداد علم و تحقیق در ملّت ما از متوسّط جهان بالاتر

است. اکنون نزدیک به دو دهه است که رستاخیز علمی در کشور آغاز شده و با سرعتی که برای ناظران جهانی غافلگیرکننده بود -یعنی یازده برابر شتاب رشد متوسّط علم در جهان- به پیش رفته است. دستاوردهای دانش و فنّاوری ما در این مدّت که ما را به رتبه‌ی شانزدهم در میان بیش از دویست کشور جهان رسانید و مایه‌ی شگفتی ناظران جهانی شد و در برخی از رشته‌های حسّاس و نوپدید به رتبه‌های نخستین ارتقاء داد، همه‌وهمه در حالی اتّفاق افتاده که کشور دچار تحریم مالی و تحریم علمی بوده است. ما باوجود شنا در جهت مخالف جریان دشمن‌ساز، به رکوردهای بزرگ دست یافته‌ایم و این نعمت بزرگی است که به خاطر آن باید روز و شب خدا را سپاس گفت.

امّا آنچه من می‌خواهم بگویم این است که این راه طی‌شده، با همه‌ی اهمّیّتش فقط یک آغاز بوده است و نه بیشتر. ما هنوز از قلّه‌های دانش جهان بسیار عقبیم؛ باید به قلّه‌ها دست یابیم. باید از مرزهای کنونی دانش در مهم‌ترین رشته‌ها عبور کنیم. ما از این مرحله هنوز بسیار عقبیم؛ ما از صفر شروع کرده‌ایم. عقب‌ماندگی شرم‌آور علمی در دوران پهلوی‌ها و قاجارها در هنگامی که مسابقه‌ی علمی دنیا تازه شروع شده بود، ضربه‌ی سختی بر ما وارد کرده و ما را از این کاروان شتابان، فرسنگ‌ها عقب نگه داشته بود. ما اکنون حرکت را آغاز کرده و با شتاب پیش می‌رویم ولی این شتاب باید سال‌ها با شدّت بالا ادامه یابد تا آن عقب‌افتادگی جبران شود. اینجانب همواره به دانشگاه‌ها و دانشگاهیان و مراکز پژوهش و پژوهندگان، گرم و قاطع و جدّی دراین‌باره تذکّر و هشدار و فراخوان داده‌ام، ولی اینک مطالبه‌ی عمومی من از شما جوانان آن است که این راه را با احساس مسئولیّت بیشتر و همچون یک جهاد در پیش گیرید. سنگ بنای یک انقلاب علمی در کشور گذاشته شده و این انقلاب، شهیدانی از قبیل شهدای هسته‌ای نیز داده است. به‌پاخیزید و دشمن بدخواه و کینه‌توز را که از جهاد علمی شما به شدّت بیمناک است ناکام سازید.

➤ دو) معنویّت و اخلاق

معنویّت به معنی برجسته کردن ارزش‌های معنوی از قبیل: اخلاص، ایثار، توکّل، ایمان در خود و در جامعه است، و اخلاق به معنی رعایت فضیلت‌هایی چون خیرخواهی، گذشت، کمک به نیازمند، راست‌گویی، شجاعت، تواضع، اعتمادبه‌نفس و دیگر خلقیّات نیکو است. معنویّت و اخلاق، جهت‌دهنده‌ی همه‌ی حرکت‌ها و فعّالیّت‌های فردی و اجتماعی و نیاز اصلی جامعه است؛ بودن آن‌ها، محیط زندگی را حتّی با کمبودهای مادّی، بهشت می‌سازد و نبودن آن حتّی با برخورداری مادّی، جهنّم می‌آفریند.

شعور معنوی و وجدان اخلاقی در جامعه هرچه بیشتر رشد کند برکات بیشتری به بار می‌آورد؛ این، بی‌گمان محتاج جهاد و تلاش است و این تلاش و جهاد، بدون همراهی حکومت‌ها توفیق

چندانی نخواهد یافت. اخلاق و معنویّت، البتّه با دستور و فرمان به دست نمی‌آید، پس حکومت‌ها نمی‌توانند آن را با قدرت قاهره ایجاد کنند، امّا اوّلاً خود باید منش و رفتار اخلاقی و معنوی داشته باشند، و ثانیاً زمینه را برای رواج آن در جامعه فراهم کنند و به نهادهای اجتماعی دراین‌باره میدان دهند و کمک برسانند؛ با کانون‌های ضد معنویّت و اخلاق، به شیوه‌ی معقول بستیزند و خلاصه اجازه ندهند که جهنّمی‌ها مردم را با زور و فریب، جهنّمی کنند.

ابزارهای رسانه‌ای پیشرفته و فراگیر، امکان بسیار خطرناکی در اختیار کانون‌های ضد معنویّت و ضدّ اخلاق نهاده است و هم‌اکنون تهاجم روزافزون دشمنان به دل‌های پاک جوانان و نوجوانان و حتّی نونهالان با بهره‌گیری از این ابزارها را به چشم خود می‌بینیم. دستگاه‌های مسئول حکومتی دراین‌باره وظایفی سنگین برعهده دارند که باید هوشمندانه و کاملاً مسئولانه صورت گیرد. و این البتّه به معنی رفع مسئولیّت از اشخاص و نهادهای غیرحکومتی نیست. در دوره‌ی پیش‌رِو باید دراین‌باره‌ها برنامه‌های کوتاه‌مدت و میان‌مدت جامعی تنظیم و اجرا شود؛ ان‌شاءالله.

➤ سه) اقتصاد

اقتصاد یک نقطه‌ی کلیدیِ تعیین‌کننده است. اقتصاد قوی، نقطه‌ی قوّت و عامل مهمّ سلطه‌ناپذیری و نفوذناپذیری کشور است و اقتصاد ضعیف، نقطه‌ی ضعف و زمینه‌ساز نفوذ و سلطه و دخالت دشمنان است. فقر و غنا در مادیّات و معنویّات بشر، اثر می‌گذارد. اقتصاد البتّه هدف جامعه‌ی اسلامی نیست، امّا وسیله‌ای است که بدون آن نمی‌توان به هدف‌ها رسید. تأکید بر تقویت اقتصاد مستقلّ کشور که مبتنی بر تولید انبوه و باکیفیّت، و توزیع عدالت‌محور، و مصرف به‌اندازه و بی‌اسراف، و مناسبات مدیریّتی خردمندانه است و در سال‌های اخیر از سوی این‌جانب بارها تکرار و بر آن تأکید شده، به‌خاطر همین تأثیر شگرفی است که اقتصاد می‌تواند بر زندگی امروز و فردای جامعه بگذارد.

انقلاب اسلامی راه نجات از اقتصاد ضعیف و وابسته و فاسد دوران طاغوت را به ما نشان داد، ولی عملکردهای ضعیف، اقتصاد کشور را از بیرون و درون دچار چالش ساخته است. چالش بیرونی تحریم و وسوسه‌های دشمن است که در صورت اصلاح مشکل درونی، کم‌اثر و حتّی بی‌اثر خواهد شد. چالش درونی عبارت از عیوب ساختاری و ضعف‌های مدیریّتی است.

مهم‌ترین عیوب، وابستگی اقتصاد به نفت، دولتی بودن بخش‌هایی از اقتصاد که در حیطه‌ی وظایف دولت نیست، نگاه به خارج و نه به توان و ظرفیت داخلی، استفاده‌ی اندک از ظرفیّت نیروی انسانی کشور، بودجه‌بندی معیوب و نامتوازن، و سرانجام عدم ثبات سیاست‌های اجرائی اقتصاد و عدم رعایت اولویّت‌ها و وجود هزینه‌های زائد و حتّی مسرفانه در بخش‌هایی از دستگاه‌های حکومتی است. نتیجه‌ی این‌ها مشکلات زندگی مردم از قبیل بیکاری جوان‌ها، فقر درآمدی در طبقه‌ی

ضعیف و امثال آن است.

راه‌حلّ این مشکلات، سیاست‌های اقتصاد مقاومتی است که باید برنامه‌های اجرائی برای همه‌ی بخش‌های آن تهیّه و با قدرت و نشاط کاری و احساس مسئولیّت، در دولت‌ها پیگیری و اقدام شود. درون‌زایی اقتصاد کشور، مولّد شدن و دانش‌بنیان شدن آن، مردمی کردن اقتصاد و تصدّی گری نکردن دولت، برون‌گرایی با استفاده از ظرفیّت‌هایی که قبلاً به آن اشاره شد، بخش‌های مهمّ این راه‌حل‌ها است. بی‌گمان یک مجموعه‌ی جوان و دانا و مؤمن و مسلّط بر دانسته‌های اقتصادی در درون دولت خواهند توانست به این مقاصد برسند. دوران پیشِ‌رو باید میدان فعّالیّت چنین مجموعه‌ای باشد.

جوانان عزیز در سراسر کشور بدانند که همه‌ی راه‌حل‌ها در داخل کشور است. اینکه کسی گمان کند که «مشکلات اقتصادی صرفاً ناشی از تحریم است و علّت تحریم هم مقاومت ضداستکباری و تسلیم نشدن در برابر دشمن است؛ پس راه‌حل، زانو زدن در برابر دشمن و بوسه زدن بر پنجه‌ی گرگ است» خطایی نابخشودنی است. این تحلیل سراپا غلط، هرچند گاه از زبان و قلم برخی غفلت‌زدگان داخلی صادر می‌شود، امّا منشأ آن، کانون‌های فکر و توطئه‌ی خارجی است که با صد زبان به تصمیم‌سازان و تصمیم‌گیران و افکار عمومی داخلی القاء می‌شود.

- **چهار) عدالت و مبارزه با فساد**

این دو لازم و ملزوم یکدیگرند. فساد اقتصادی و اخلاقی و سیاسی، توده‌ی چرکین کشورها و نظام‌ها و اگر در بدنه‌ی حکومت‌ها عارض شود، زلزله‌ی ویرانگر و ضربه‌زننده به مشروعیّت آن‌ها است؛ و این برای نظامی چون جمهوری اسلامی که نیازمند مشروعیّتی فراتر از مشروعیّت‌های مرسوم و مبنائی‌تر از مقبولیّت اجتماعی است، بسیار جدّی‌تر و بنیانی‌تر از دیگر نظام‌ها است. وسوسه‌ی مال و مقام و ریاست، حتّی در عَلَوی‌ترین حکومت تاریخ یعنی حکومت خود حضرت امیرالمؤمنین (علیه‌السّلام) کسانی را لغزاند، پس خطر بُروز این تهدید در جمهوری اسلامی هم که روزی مدیران و مسئولانش مسابقه‌ی زهد انقلابی و ساده‌زیستی می‌دادند، هرگز بعید نبوده و نیست؛ و این ایجاب می‌کند که دستگاهی کارآمد با نگاهی تیزبین و رفتاری قاطع در قوای سه‌گانه حضور دائم داشته باشد و به‌معنای واقعی با فساد مبارزه کند، به‌ویژه در درون دستگاه‌های حکومتی.

البتّه نسبت فساد در میان کارگزاران حکومت جمهوری اسلامی در مقایسه با بسیاری از کشورهای دیگر و بخصوص با رژیم طاغوت که سرتاپا فساد و فسادپرور بود، بسی کمتر است و بحمدالله مأموران این نظام غالباً سلامت خود را نگاه داشته‌اند، ولی حتّی آنچه هست غیرقابل‌قبول است. همه باید بدانند که طهارت اقتصادی شرط مشروعیّت همه‌ی مقامات حکومت جمهوری اسلامی است. همه باید از شیطانِ حرص برحذر باشند و از لقمه‌ی حرام بگریزند و از خداوند دراین‌باره

کمک بخواهند و دستگاه‌های نظارتی و دولتی باید با قاطعیّت و حسّاسیّت، از تشکیل نطفه‌ی فساد پیشگیری و با رشد آن مبارزه کنند. این مبارزه نیازمند انسان‌هایی باایمان و جهادگر، و منیع‌الطّبع با دستانی پاک و دل‌هایی نورانی است. این مبارزه بخش اثرگذاری است از تلاش همه‌جانبه‌ای که نظام جمهوری اسلامی باید در راه استقرار عدالت به کار برد.

عدالت در صدر هدف‌های اوّلیّه‌ی همه‌ی بعثت‌های الهی است و در جمهوری اسلامی نیز دارای همان شأن و جایگاه است؛ این، کلمه‌ای مقدّس در همه‌ی زمان‌ها و سرزمین‌ها است و به‌صورت کامل، جز در حکومت حضرت ولیّ‌عصر (ارواحنافداه) میسّر نخواهد شد ولی به‌صورت نسبی، همه‌جا و همه‌وقت ممکن و فریضه‌ای بر عهده‌ی همه به‌ویژه حاکمان و قدرتمندان است. جمهوری اسلامی ایران در این راه گام‌های بلندی برداشته است که قبلاً بدان اشاره‌ای کوتاه رفت؛ و البتّه در توضیح و تشریح آن باید کارهای بیشتری صورت گیرد و توطئه‌ی واژگونه‌نمایی و لااقل سکوت و پنهان‌سازی که اکنون برنامه‌ی جدّی دشمنان انقلاب است، خنثی گردد.

بااین‌همه، اینجانب به جوانان عزیزی که آینده‌ی کشور، چشم‌انتظار آن‌ها است صریحاً میگویم آنچه تاکنون شده با آنچه باید می‌شده و بشود، دارای فاصله‌ای ژرف است. در جمهوری اسلامی، دل‌های مسئولان به‌طور دائم باید برای رفع محرومیّت‌ها بتپد و از شکاف‌های عمیق طبقاتی به شدّت بیمناک باشد. در جمهوری اسلامی کسب ثروت نه‌تنها جرم نیست که مورد تشویق نیز هست، امّا تبعیض در توزیع منابع عمومی و میدان دادن به ویژه‌خواری و مدارا با فریب‌گران اقتصادی که همه به بی‌عدالتی می‌انجامد، به شدّت ممنوع است؛ همچنین غفلت از قشرهای نیازمند حمایت، به‌هیچ‌روی موردقبول نیست. این سخنان در قالب سیاست‌ها و قوانین، بارها تکرار شده است ولی برای اجرای شایسته‌ی آن، چشم امید به شما جوان‌ها است؛ و اگر زمام اداره‌ی بخش‌های گوناگون کشور به جوانان مؤمن و انقلابی و دانا و کاردان -که بحمدالله کم نیستند- سپرده شود، این امید برآورده خواهد شد؛ ان‌شاءالله.

۵) استقلال و آزادی

استقلال ملّی به معنی آزادی ملّت و حکومت از تحمیل و زورگویی قدرت‌های سلطه‌گر جهان است. و آزادی اجتماعی به‌معنای حقّ تصمیم‌گیری و عمل کردن و اندیشیدن برای همه‌ی افراد جامعه است؛ و این هر دو ازجمله‌ی ارزش‌های اسلامی‌اند و این هر دو عطیّه‌ی الهی به انسان‌هایند و هیچ‌کدام تفضّل حکومت‌ها به مردم نیستند. حکومت‌ها موظّف به تأمین این دواند. منزلت آزادی و استقلال را کسانی بیشتر می‌دانند که برای آن جنگیده‌اند. ملّت ایران با جهاد چهل‌ساله‌ی خود ازجمله‌ی آن‌ها است. استقلال و آزادی کنونی ایران اسلامی، دستاورد، بلکه خون‌آوردِ صدها هزار انسان والا و شجاع و فداکار است؛ غالباً جوان، ولی همه در رتبه‌های رفیع انسانیّت. این ثمر شجره‌ی طیّبه‌ی انقلاب را با تأویل و توجیه‌های ساده‌لوحانه و بعضاً مغرضانه، نمی‌توان درخطر

قرارداد. همه -مخصوصاً دولت جمهوری اسلامی- موظّف به حراست از آن با همه‌ی وجودند. بدیهی است که «استقلال» نباید به معنی زندانی کردن سیاست و اقتصاد کشور در میان مرزهای خود، و «آزادی» نباید در تقابل با اخلاق و قانون و ارزش‌های الهی و حقوق عمومی تعریف شود.

➢ شش) عزت ملی، روابط خارجی، مرزبندی با دشمن

این هر سه، شاخه‌هایی از اصلِ «عزّت، حکمت، و مصلحت» در روابط بین‌المللی‌اند. صحنه‌ی جهانی، امروز شاهد پدیده‌هایی است که تحقّق یافته یا در آستانه‌ی ظهورند: تحرّک جدید نهضت بیداری اسلامی بر اساس الگوی مقاومت در برابر سلطه‌ی آمریکا و صهیونیسم؛ شکست سیاست‌های آمریکا در منطقه‌ی غرب آسیا و زمین‌گیر شدن همکاران خائن آن‌ها در منطقه؛ گسترش حضور قدرتمندانه‌ی سیاسی جمهوری اسلامی در غرب آسیا و بازتاب وسیع آن در سراسر جهان سلطه.

این‌ها بخشی از مظاهر عزّت جمهوری اسلامی است که جز با شجاعت و حکمت مدیران جهادی به دست نمی‌آمد. سردمداران نظام سلطه نگران‌اند؛ پیشنهادهای آن‌ها عموماً شامل فریب و خدعه و دروغ است. امروز ملّت ایران علاوه بر آمریکای جنایت‌کار، تعدادی از دولت‌های اروپایی را نیز خدعه‌گر و غیرقابل‌اعتماد می‌داند. دولت جمهوری اسلامی باید مرزبندی خود را با آن‌ها با دقّت حفظ کند؛ از ارزش‌های انقلابی و ملّی خود، یک گام هم عقب‌نشینی نکند؛ از تهدیدهای پوچ آنان نهراسد؛ و در همه‌حال، عزّت کشور و ملّت خود را در نظر داشته باشد و حکیمانه و مصلحت‌جویانه و البتّه از موضع انقلابی، مشکلات قابل حلّ خود را با آنان حل کند. در مورد آمریکا حلّ هیچ مشکلی متصوّر نیست و مذاکره با آن جز زیان مادّی و معنوی محصولی نخواهد داشت.

➢ هفت) سبک زندگی

سخن لازم دراین‌باره بسیار است. آن را به فرصتی دیگر وامی‌گذارم و به همین جمله اکتفا می‌کنم که تلاش غرب در ترویج سبک زندگی غربی در ایران، زیان‌های بی‌جبران اخلاقی و اقتصادی و دینی و سیاسی به کشور و ملّت ما زده است؛ مقابله با آن، جهادی همه‌جانبه و هوشمندانه می‌طلبد که باز چشم امید در آن به شما جوان‌ها است.

در پایان از حضور سرافرازانه و افتخارانگیز و دشمن‌شکن ملّت عزیز در بیست‌ودوّم بهمن و چهلمین سالگرد انقلاب عظیم اسلامی تشکّر می‌کنم و پیشانی سپاس بر درگاه حضرت حق می‌سایم. سلام بر حضرت بقیّةالله (ارواحنافداه)؛ سلام بر ارواح طیّبه‌ی شهیدان والامقام و روح مطهّر امام بزرگوار؛ و سلام بر همه‌ی ملّت عزیز ایران و سلام ویژه به جوانان.

دعاگوی شما

سیّدعلی خامنه‌ای

۲۲ بهمن‌ماه ۱۳۹۷

مقدمه

اسناد سیاستی جمهوری اسلامی ایران مطابق با سطح تصمیم‌گیرندگان در نظام سیاست‌گذاری کشور، در یکی از چهار سطح فلسفه، دکترین، اصول و سیاست طبقه‌بندی می‌شوند. در نظام سیاست‌گذاری ایران، متولیان امر سیاست‌گذاری در سطوح مختلف مسئولیت طراحی و پیاده‌سازی سیاست‌ها را بر عهده دارند. در این سلسله مراتب مطابق اصل ۱۱۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، رهبری در بالاترین سطح سیاسی کشور مسئولیت تدوین سیاست‌های کلی کشور را بر عهده دارد.

براین اساس در بهمن‌ماه ۱۳۹۷؛ به مناسبت چهلمین سال پیروزی انقلاب اسلامی ایران، بیانیه گام دوم انقلاب که طرحی کلان برای راهبردها و سیاست‌های پیشروی جمهوری اسلامی برای آینده جمهوری اسلامی ایران است توسط حضرت آیت اله العظمی خامنه‌ای تدوین و ابلاغ شد.

از ویژگی‌های مهم این بیانیه رویکرد نگاه خوش‌بینانه و امیدوارانه به آینده، در کنار شناخت درست گذشته و درس گرفتن از آن است. رهبر انقلاب در این بیانیه با تشریح تاریخ‌نگاری و سیر تکامل دقیق و شعارهای محوری انقلاب اسلامی؛ نقشه راه حرکت آینده جمهوری اسلامی ایران را ترسیم نموده است.

بدیهی است برنامه‌ریزی برای اجرایی‌سازی بیانیه گام دوم انقلاب، به‌عنوان یکی از اسناد بالادستی، مسئولیت تمام نهادهای کشور است. توسعه علمی کشور ازجمله مباحثی که در این بیانیه بر آن تأکید شده و لازم است نهادهای متولی دانش در کشور در این راستا حرکت کنند.

نظام سلامت یکی از بخش‌های زیربنایی دولت‌ها است و در این بخش ارتقای کمی و کیفی نیروی انسانی ازجمله شاخص‌هایی است که دستیابی به آن برای اعتلای سلامت جامعه ضروری است. با توجه به اهمیت جایگاه بیانیه گام دوم انقلاب در اسناد بالادستی جمهوری اسلامی ایران، تصمیم به برنامه‌ریزی برای اجرایی سازی آن در حوزه سلامت کشور، همپای سایر بخش‌های کشور، ازجمله مواردی است که باید بدان پرداخته شود. به همین منظور در ابتدا ضروری است تا جایگاه این سند در اسناد بالادستی کشور تبیین تا مفاهیم آن در فازهای بعدی، در حوزه‌های مختلف نظام سلامت کشور عملیاتی گردد.

تبیین جایگاه بیانیه گام دوم انقلاب در اسناد بالادستی نظام سلامت کشور

نظام سیاست‌گذاری کشورها بازتابی از شرایط درونی حکومت‌ها مانند تقسیم قدرت، نفوذ گروه‌ها و ... است. با توجه به سطحی که سیاست‌گذاری در آن صورت می‌گیرد، الگوی سیاست‌گذاری نیز تغییر می‌کند. لذا ضروری است تا برای بررسی هریک از اسناد سیاستی ابتدا جایگاه آن را در نظام سیاست‌گذاری شناسایی کنیم. رویکردهای مختلفی برای تقسیم‌بندی سطوح سیاستی در حکومت‌ها وجود دارد.

دیوید بدنار[1] در کتاب خود اجزای نظام را به سه گروه دکترین[2]، اصول[3] و قوانین[4] تقسیم می‌نماید. این رویکرد در سیستم نظامی کاربرد داشته و سپس به ادبیات مدیریت راه یافت. همچنین شفریتز و بوریک با سطح‌بندی مدیریت، اجزای نظام سیاست‌گذاری را به فلسفه[5]، دکترین[6] و سیاست[7] تقسیم می‌کنند.

فلسفه، روح حاکم بر کل نظام سیاست‌گذاری را مشخص می‌کند و بعضاً قوانین نانوشته‌ای در خصوص ارزش‌های حاکم بر نظام‌های سیاست‌گذاری است. نمود عینی فلسفه حاکم بر نظام سیاست‌گذاری در دکترین مشهود است. فلسفه همواره در ابتدا می‌آید و دکترین از آن ناشی می‌شود و خط‌مشی کلی نظام را تشکیل می‌دهند و در هر شیوه‌نامه باید ردپای آن دیده شود. دکترین از واژه یونانی Doctrina مشتق شده که به معنای تعلیم و درس دادن است.

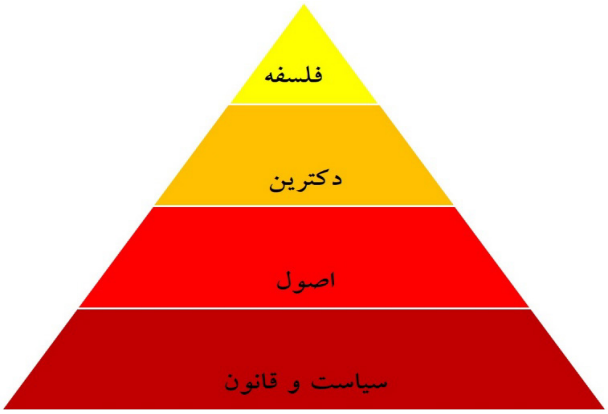

شکل ۱: سطوح اسناد سیاستی در نظام‌های سیاست‌گذاری

این واژه در اصطلاح در سه معنا به کار می‌رود که هیچ‌یک بی‌ارتباط با دیگری نیستند. در معنای عام به معنای اعتقادات یا اندیشه‌هایی است که در یک مکتب فکری، جایگاه برجسته‌ای دارند. معنای خاص آن به معنای اصول و قواعدی است که در یک علم خاص مثل اقتصاد و سیاست جنبه کاربردی داشته باشد. همچنین معنای سومی هم در علم حقوق برای دکترین تعریف‌شده است که از دو معنای فوق اخص شده است و عبارت است از آرا علمای علم حقوق که اندیشه حقوقی را شکل می‌دهد و در تفسیر قانون و مواردی از این قبیل استفاده می‌شود.

در کل می‌توان دکترین را مفاهیم کلی، ثابت و بدون تغییر که کلیات موجودیت یک نظام را

1- David. A Bednar
2- Doctrines
3- Principles
4- Applications
5- Philosophy
6- Doctrines
7- Policy

تبیین می‌کند، تعریف کرد. بر اساس دکترین یک سری اصول مطرح می‌شوند که نقشه راه و مسیر حرکت را تعیین می‌کنند. اصول هم تغییرپذیر نیستند و اگرچه جهت را روشن می‌کنند، ولی شامل اقدامات و رفتارها نبوده و کلی‌تر هستند. اصول مستقیماً در قوانین منعکس نمی‌شوند، ولیکن کلیه قوانین مبتنی بر اصول تقنین می‌گردد.

سیاست‌ها و قوانین و مقررات پایین‌ترین سطوح و شامل گام‌ها و برنامه‌های کاربردی هستند که مبتنی بر اصول تدوین می‌شوند و اقدامات ما در پاسخ به دکترین و اصول هستند و درواقع به چگونگی دستیابی به دکترین و اصول می‌پردازند.

در کشور جمهوری اسلامی ایران نیز همانند سایر کشورها نظام سیاست‌گذاری تابعی از شرایط سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است و اسناد سیاستی نیز مطابق با سطح تصمیم‌گیرندگان در این نظام، در سطوح مختلف تدوین می‌شوند. با توجه به نظریاتی که پیش‌تر اشاره شد و مطابق شکل شماره ۱ می‌توان سلسله‌مراتب اسناد سیاستی را در نظام سیاست‌گذاری به ۴ سطح فلسفه، دکترین، اصول و سیاست تقسیم‌بندی کرد.

به‌منظور تبیین جایگاه بیانیه گام دوم انقلاب در توالی اسناد سیاستی نظام سلامت جمهوری اسلامی ایران، در اولین گام، توالی و جایگاه این اسناد بالادستی مطابق با شکل شماره ۲ مشخص شد. با توجه به روح حاکم بر نظام جمهوری اسلامی ایران و نگاه حاکم بر این نظام، توحید فلسفه اصلی حاکم بر نظام سیاست‌گذاری جمهوری اسلامی ایران است. بر اساس این دیدگاه احکام و مقررات فردی و اجتماعی، باید با مصالح دنیوی و هم با مصالح اخروی و ابدی سازگار باشد و تنها خداوند قادر به تشخیص این مصالح بوده و قانونگذاران در یک نظام توحیدی می‌بایست با مبانی این نظام انتخاب‌شده و موازین تعیین‌شده توسط خداوند متعال را با سلسله مراتبی که ذکر آن در این مجال نمی‌گنجد، در قانونگذاری به‌کار ببندند.

قانون اساسی به‌عنوان یک سند حاکی از اراده عمومی است که کلیات حکومت را مشخص می‌کند. این سند باید از دوام و استمرار برخوردار باشد تا بتواند ثبات سیاسی و اجتماعی را در جامعه حفظ کند.

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان دکترین جمهوری اسلامی، برمبنای فلسفه توحیدی تدوین و پس از همه‌پرسی در سال ۱۳۵۸ به تصویب مجلس خبرگان رسید. پس از تدوین قانون اساسی، اسناد کلان سیاستی توسط رهبر فقید انقلاب اسلامی ، حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری تدوین شد. این اسناد با توجه به روح توحیدی حاکم بر نظام و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تدوین‌شده و مسیر کلی حرکت در کشور را روشن می‌کنند. وصیت‌نامه امام خمینی (ره) که در سال ۱۳۶۳ قرائت شد، سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ که در تاریخ ۱۳ آبان ۱۳۸۲ توسط رهبر معظم انقلاب به سران قوای سه‌گانه ابلاغ شد و بیانیه گام دوم انقلاب ازجمله این اسناد هستند که با نگاهی بلندمدت، به تشریح اصول حرکت نظام جمهوری اسلامی

ایران می‌پردازند. همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد سایر اسناد سیاستی به تشریح گام‌های دستیابی به اصول ذکرشده می‌پردازند و در رده سیاست‌ها جا می‌گیرند. لیکن این سیاست‌ها نیز متناسب با سطح تدوین و تصویب و همچنین با توجه به میزان عملیاتی بودن آن در رده‌های مختلف قرارگرفته و تکمیل‌کننده یکدیگر تا سطح اجرا هستند. ازجمله برخی از اسناد بالادستی در سطح سیاست می‌توان به نقشه جامع علمی کشور، سیاست‌های کلی نظام سلامت و برنامه‌های ۵ ساله توسعه و برنامه های کلان نظام سلامت اشاره کرد.

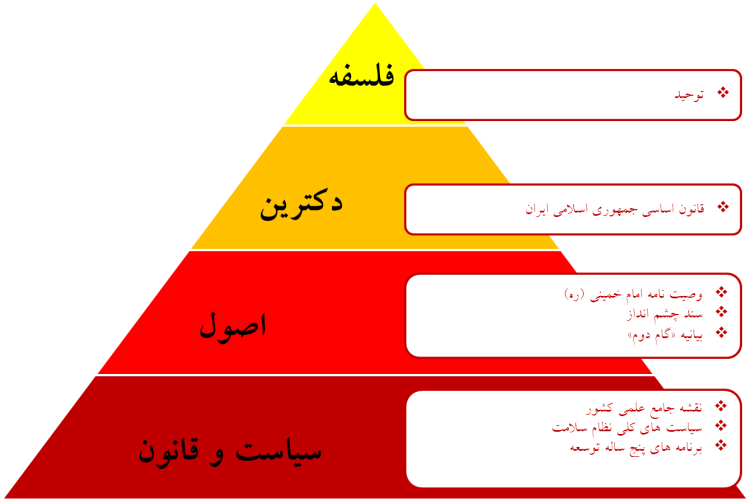

شکل ۲: توالی اسناد بالادستی و سیاستی نظام سلامت

پیاده‌سازی مفاهیم بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی در نظام سلامت کشور

پیاده‌سازی اسناد بالادستی در نظام‌های مختلف حاکمیتی مستلزم تبیین و ترجمان مفاهیم این اسناد متناسب با مفاهیم تخصصی حوزه موردنظر است. در این راستا به‌منظور پیاده‌سازی بیانیه گام دوم انقلاب در نظام سلامت کشور، محتوای این بیانیه از سوی پانل نخبگان، مورد بررسی قرار گرفت. محتوای بیانیه پس از کدگذاری، طبقه‌بندی شد. گزاره‌های الزام‌آور این سند در قالب گزاره‌های «باید» و «نباید»، احصا گردید. سپس بر اساس نظر خبرگان، گزاره‌ها در قالب تعدادی طبقات مفهومی، دسته‌بندی شد.

در این مرحله همان‌طور که در جدول ۱ ذکر شده است، ۱۰۷ گزاره مرتبط با حوزه‌ها و نهادهای علمی از این بیانیه استخراج گردید و این گزاره‌ها در ۱۲ حیطه حاکمیت، دانش، فساد زدایی، اقتصاد، توسعه فرهنگی، اجتماعی، خودباوری و امید، تعاملات بین‌الملل، جوان‌گرایی، مقاومت ملی، دشمن‌زدایی و عدالت طبقه‌بندی شد. میزان فراوانی این گزاره‌ها در حیطه‌های ذکرشده در جدول ۲ آمده است.

جدول ۱: گزاره‌های مرتبط با حوزه‌ها و نهادهای علمی

ردیف		حاکمیت	دانش	فساد زدایی	بین‌الملل	جوان‌گرایی	دشمن‌شناسی	مقاومت ملی	خودباوری و امید	اجتماعی	توسعه فرهنگی	اقتصاد	عدالت
۱	انعطاف‌پذیری	*											
۲	آمادگی برای تصحیح خطاهای خود	*											
۳	عدم تعلق به اهل انفعال	*											
۴	حساسیت مثبت به نقدها	*											
۵	عدم رکود و خاموشی پس از نظام سازی	*											
۶	پایبند به اصول خود												
۷	حساس بر مرزبندی خود با رقیبان و دشمنان						*						
۸	عدم بی‌مبالاتی با خطوط اصلی خود	*											
۹	قدرتمندی	*											
۱۰	مهربان و باگذشت	*											
۱۱	عدم ارتکاب به افراط‌ها و چپ‌روی‌ها	*											
۱۲	نه بی‌رحمی و خونریزی	*											
۱۳	نه انفعال و تردید	*											
۱۴	ایستادگی در برابر زورگویان و گردنکشان							*					
۱۵	دفاع از مظلومان و مستضعفان							*					
۱۶	شناخت درست گذشته		*										
۱۷	درس گرفتن از تجربه‌ها	*											

ردیف		حاکمیت	دانش	فساد زدایی	بین‌الملل	جوان‌گرایی	دشمن‌شناسی	مقاومت ملی	خودباوری و امید	اجتماعی	توسعه فرهنگی	اقتصاد	عدالت
۱۸	عدم اعتماد به دشمن و پیاده‌نظامش در کشف حقیقت						*						
۱۹	مطالعه و مقایسه دستاوردهای انقلاب با مدت‌های مشابه در انقلاب‌های بزرگ		*										
۲۰	میدان‌داری اصلی جوانان در حوادث و عرصه‌های مدیریت					*							
۲۱	انتقال روحیه و باور «ما می‌توانیم»								*				
۲۲	اتکا به توانایی داخلی								*				
۲۳	تبدیل علم و فن‌آوری به موتور پیشران کشور		*										
۲۴	خدمت‌رسانی در حوادث طبیعی و کمبودهای اجتماعی									*			
۲۵	سنگین کردن کفه عدالت در تقسیم امکانات عمومی کشور												*
۲۶	استحکام استقلال و اقتدار کشور	*											
۲۷	پیشرفت در علم		*										
۲۸	ارتقای امید و اطمینان در کشور								*				
۲۹	تأثیر اساسی در منطقه				*								
۳۰	تقویت منطق در مسائل جهانی				*								
۳۱	نیل به رتبه‌های بالا در دانش‌ها و فن‌آوری‌های مهم		*										

ردیف		حاکمیت	دانش	فساد زدایی	بین‌الملل	جوان‌گرایی	دشمن‌شناسی	مقاومت ملی	خودباوری و امید	اجتماعی	توسعه فرهنگی	اقتصاد	عدالت
۳۲	سرآمدی در گسترش خدمات اجتماعی									*			
۳۳	ارتقای انگیزه‌های جهادی میان جوانان							*					
۳۴	سرآمدی در جمعیت جوان کارآمد					*							
۳۵	مسئولیت‌پذیری مدیران جوان، کارگزاران جوان، اندیشمندان جوان، فعالان جوان در میدان‌های سیاسی	*											
۳۶	مسئولیت‌پذیری مدیران جوان، کارگزاران جوان، اندیشمندان جوان، فعالان جوان در میدان‌های اقتصادی											*	
۳۷	مسئولیت‌پذیری مدیران جوان، کارگزاران جوان، اندیشمندان جوان، فعالان جوان در میدان‌های فرهنگی										*		
۳۸	مسئولیت‌پذیری مدیران جوان، کارگزاران جوان، اندیشمندان جوان، فعالان جوان در میدان‌های بین‌المللی				*								
۳۹	مسئولیت‌پذیری مدیران جوان، کارگزاران جوان، اندیشمندان جوان، فعالان جوان در عرصه‌های دین و اخلاق و معنویت										*		

ردیف		حاکمیت	دانش	فساد زدایی	بین‌الملل	جوان‌گرایی	دشمن‌شناسی	مقاومت ملی	خودباوری و امید	اجتماعی	توسعه فرهنگی	اقتصاد	عدالت
۴۰	مسئولیت‌پذیری مدیران جوان، کارگزاران جوان، اندیشمندان جوان، فعالان جوان در عرصه‌های عدالت												*
۴۱	کاربست نگاه انقلابی، روحیه انقلابی و عمل جهادی در میان مدیران جوان							*					
۴۲	تبدیل ایران به الگوی کامل نظام پیشرفته اسلامی	*											
۴۳	فعال کردن ظرفیت‌های طبیعی و انسانی با همت بلند و انگیزه‌های جوان و انقلابی					*							
۴۴	ایجاد جهش در پیشرفت مادی و معنوی کشور به معنی واقعی											*	
۴۵	فعال کردن و بهره‌گیری از فرصت‌های مادی کشور توسط مدیران کارآمد و پرانگیزه و خردمند											*	
۴۶	افزایش درآمدهای ملی با جهشی نمایان											*	
۴۷	ثروتمند، بی‌نیاز و به معنی واقعی دارای اعتمادبه‌نفس کردن کشور											*	

ردیف		حاکمیت	دانش	فساد زدایی	بین‌الملل	جوان‌گرایی	دشمن‌شناسی	مقاومت ملی	خودباوری و امید	اجتماعی	توسعه فرهنگی	اقتصاد	عدالت
۴۸	استفاده از ظرفیت‌های استفاده‌نشده طبیعی و انسانی توسط جوانان مؤمن و پرتلاش					*							
۴۹	تمرکز بر بهره‌برداری از دستاوردهای گذشته و ظرفیت‌های استفاده‌نشده					*							
۵۰	ارتقای پیشرفت کشور ازجمله در بخش تولید و اقتصاد ملی											*	
۵۱	امیدواری و نگاه خوش‌بینانه به آینده								*				
۵۲	پیشگامی جوانان در شکستن محاصره تبلیغاتی دشمن					*							
۵۳	پرورش نهال امید به آینده در خود و دیگران توسط جوانان								*				
۵۴	شناخت قدر خویش توسط جوانان					*							
۵۵	خیزش به‌سوی آینده و حماسه‌آفرینی باقوت خداداد								*				
۵۶	جوشاندن چشمه دانش در میان خود در کشور		*										
۵۷	قدرشناسی نعمات خداوند در زمینه توسعه دانش کشور		*										
۵۸	عبور از مرزهای کنونی دانش در مهم‌ترین رشته‌ها و دست‌یابی به قله‌ها		*										

ردیف		حاکمیت	دانش	فساد زدایی	بین‌الملل	جوان‌گرایی	دشمن‌شناسی	مقاومت ملی	خودباوری و امید	اجتماعی	توسعه فرهنگی	اقتصاد	عدالت
۵۹	ادامه شتاب تولید علم با شدت بالا		*										
۶۰	در پیش گرفتن راه توسعه دانش بااحساس مسئولیت بیشتر و همچون یک جهاد توسط جوانان		*										
۶۱	ناکام سازی دشمن بدخواه و کینه‌توز با جهاد علمی		*										
۶۲	رشد شعور معنوی و وجدان اخلاقی با جهاد و تلاش										*		
۶۳	همراهی حکومت‌ها با تلاش و جهاد در جهت رشد شعور معنوی و وجدان اخلاقی										*		
۶۴	ارتقای منش و رفتار اخلاقی و معنوی در بدنه حکومت‌ها										*		
۶۵	ایجاد زمینه رواج منش و رفتار اخلاقی و معنوی در جامعه از سوی حکومت‌ها										*		
۶۶	میدان دادن حکومت‌ها به نهادهای اجتماعی و کمک به آن‌ها در رواج منش و رفتار اخلاقی و معنوی										*		
۶۷	ستیزه معقول حکومت‌ها با کانون‌های ضدمعنویت و اخلاق										*		

ردیف		حاکمیت	دانش	فساد زدایی	بین‌الملل	جوان‌گرایی	دشمن‌شناسی	مقاومت ملی	خودباوری و امید	اجتماعی	توسعه فرهنگی	اقتصاد	عدالت
۶۸	عدم اجازه به جهنمی‌ها برای جهنمی کردن مردم با زور و فریب										*		
۶۹	هوشمندی و مسئولیت‌پذیری دستگاه‌های مسئول حکومتی درزمینه تهاجم روزافزون دشمنان به دل‌های پاک جوانان، نوجوانان و حتی نونهالان										*		
۷۰	تنظیم و اجرای برنامه‌های کوتاه‌مدت در زمینه برخورد با ابزارهای رسانه‌ای پیشرفته و فراگیر کانون‌های ضد معنویت و ضد اخلاق										*		
۷۱	تنظیم و اجرای برنامه‌های میان‌مدت درزمینه برخورد با ابزارهای رسانه‌ای پیشرفته و فراگیر کانون‌های ضد معنویت و ضد اخلاق										*		
۷۲	تقویت اقتصاد مستقل کشور مبتنی بر تولید انبوه و باکیفیت											*	
۷۳	تقویت اقتصاد مستقل کشور مبتنی بر توزیع عدالت محور											*	

ردیف		حاکمیت	دانش	فساد زدایی	بین‌الملل	جوان‌گرایی	دشمن‌شناسی	مقاومت ملی	خودباوری و امید	اجتماعی	توسعه فرهنگی	اقتصاد	عدالت
۷۴	تقویت اقتصاد مستقل کشور مبتنی بر مناسبات مدیریتی خردمندانه											*	
۷۵	تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی برای همه بخش‌ها											*	
۷۶	پیگیری و اقدام درزمینه سیاست‌های اقتصاد مقاومتی باقدرت و نشاط کاری و احساس مسئولیت											*	
۷۷	درون‌زایی اقتصاد کشور											*	
۷۸	مولد شدن اقتصاد کشور											*	
۷۹	دانش‌بنیان شدن اقتصاد کشور		*									*	
۸۰	مردمی کردن اقتصاد کشور											*	
۸۱	تصدی‌گری نکردن دولت											*	
۸۲	برون‌گرایی اقتصاد با استفاده از ظرفیت‌های کشور											*	
۸۳	تبدیل دوران پیش رو به میدان فعالیت مجموعه جوان و دانا و مؤمن و مسلط بر دانسته‌های اقتصادی در درون دولت											*	
۸۴	اعتماد به این‌که همه راه‌حل‌ها در داخل کشور است								*				

ردیف		حاکمیت	دانش	فساد زدایی	بین‌الملل	جوان‌گرایی	دشمن‌شناسی	مقاومت ملی	خودباوری و امید	اجتماعی	توسعه فرهنگی	اقتصاد	عدالت
۸۵	مبارزه با فساد به معنای واقعی به‌ویژه در درون دستگاه‌های حکومتی			*									
۸۶	حضور دائم دستگاهی کارآمد با نگاهی تیزبین و رفتاری قاطع در قوای سه‌گانه برای مبارزه با فساد اقتصادی و اخلاقی و سیاسی			*									
۸۷	اعتقاد به طهارت اقتصادی به‌عنوان شرط مشروعیت همه مقامات حکومت جمهوری اسلامی			*									
۸۸	بر حذر بودن از شیطان			*									
۸۹	گریز از لقمه حرام و کمک از خداوند در این زمینه			*									
۹۰	پیشگیری از تشکیل نطفه فساد و مبارزه با رشد آن از سوی دستگاه‌های نظارتی و دولتی با قاطعیت و حساسیت			*									
۹۱	تلاش همه‌جانبه نظام جمهوری اسلامی در راه استقرار عدالت												*
۹۲	لزوم کار بیشتر در توضیح و تشریح عدالت												*
۹۳	خنثی‌سازی توطئه واژگون نمایی و سکوت و پنهان‌سازی در زمینه استقرار عدالت												*

ردیف		حاکمیت	دانش	فساد زدایی	بین‌الملل	جوان‌گرایی	دشمن‌شناسی	مقاومت ملی	خودباوری و امید	اجتماعی	توسعه فرهنگی	اقتصاد	عدالت
۹۴	تپیدن دائم دل‌های مسئولان برای رفع محرومیت‌ها												*
۹۵	بیمناکی مسئولان از شکاف‌های عمیق طبقاتی												*
۹۶	ممنوعیت تبعیض در توزیع منابع عمومی												*
۹۷	ممنوعیت میدان دادن به ویژهخواری												*
۹۸	ممنوعیت مدارا با فریب‌گران اقتصادی											*	
۹۹	ممنوعیت غفلت از قشرهای نیازمند حمایت									*			
۱۰۰	حراست از استقلال و آزادی با همه وجود							*					
۱۰۱	گسترش حضور قدرتمندانه سیاسی جمهوری اسلامی در غرب آسیا				*								
۱۰۲	حفظ دقیق مرزبندی دولت با کشورهای خدعه گر و غیرقابل‌اعتماد				*								
۱۰۳	عدم جواز عقب‌نشینی از ارزش‌های انقلابی و ملی								*				
۱۰۴	عدم هراس از تهدیدهای پوچ کشورهای خدعه گر و غیرقابل‌اعتماد						*						

ردیف		حاکمیت	دانش	فساد زدایی	بین‌الملل	جوان‌گرایی	دشمن‌شناسی	مقاومت ملی	خودباوری و امید	اجتماعی	توسعه فرهنگی	اقتصاد	عدالت
۱۰۵	در نظر داشتن عزت کشور و ملت در همه حال از سوی دولت‌ها								*				
۱۰۶	حل مشکلات قابل‌حل با کشورها به‌صورت حکیمانه و مصلحت-جویانه و البته از موضع انقلابی								*				
۱۰۷	مقابله با ترویج سبک زندگی غربی به‌صورت جهادی همه‌جانبه و هوشمندانه از سوی جوانان										*		
مجموع		**۱۵**	**۱۲**	**۶**	**۵**	**۷**	**۳**	**۵**	**۱۰**	**۳**	**۱۳**	**۱۹**	**۹**

جدول شماره ۲: فراوانی گزاره‌های الزام‌آور بیانیه گام دوم در ۱۲ حیطه احصا شده

حیطه	فراوانی گزاره‌ها	حیطه	فراوانی گزاره‌ها
حاکمیت	۱۵	مقاومت ملی	۵
دانش	۱۲	خودباوری و امید	۱۰
فسادزدایی	۶	اجتماعی	۳
تعاملات بین‌الملل	۵	توسعه فرهنگی	۱۳
جوان‌گرایی	۷	اقتصاد	۱۹
دشمن‌شناسی	۳	عدالت	۹

از ۱۰۷ گزاره احصا شده، ۴۴ گزاره به نوعی با نظام سلامت مرتبط هستند. این گزاره ها که در زیر به آن اشاره شده می تواند سرلوحه برنامه‌ریزی در حوزه‌های مختلف نظام سلامت ازجمله آموزش، پژوهش و ارائه مراقبت‌ها و خدمات سلامت باشد.

۱. دفاع از مظلومان و مستضعفان
۲. شناخت درست گذشته
۳. درس گرفتن از تجربه‌ها
۴. مطالعه و مقایسه دستاوردهای انقلاب با مدت‌های مشابه در انقلاب‌های بزرگ
۵. میدان داری اصلی جوانان در حوادث و عرصه های مدیریت
۶. انتقال روحیه و باور «ما می توانیم»
۷. اتکا به توانایی داخلی
۸. تبدیل علم و فن‌آوری به موتور پیشران کشور
۹. خدمت رسانی در حوادث طبیعی و کمبودهای اجتماعی
۱۰. سنگین کردن کفه عدالت در تقسیم امکانات عمومی کشور
۱۱. استحکام استقلال و اقتدار کشور
۱۲. پیشرفت در علم
۱۳. تأثیر اساسی در منطقه
۱۴. نیل به رتبه‌های بالا در دانش‌ها و فن‌آوری‌های مهم
۱۵. سرآمدی در گسترش خدمات اجتماعی
۱۶. مسئولیت‌پذیری مدیران جوان، کارگزاران جوان، اندیشمندان جوان، فعالان جوان در عرصه‌های دین و اخلاق و معنویت
۱۷. مسئولیت‌پذیری مدیران جوان، کارگزاران جوان، اندیشمندان جوان، فعالان جوان در عرصه‌های عدالت
۱۸. تبدیل ایران به الگوی کامل نظام پیشرفته اسلامی
۱۹. افزایش درآمدهای ملی با جهشی نمایان
۲۰. ثروتمند، بی‌نیاز و به معنی واقعی دارای اعتماد به نفس کردن کشور
۲۱. استفاده از ظرفیت‌های استفاده نشده طبیعی و انسانی توسط جوانان مومن و پرتلاش
۲۲. تمرکز بر بهره‌برداری از دستاوردهای گذشته و ظرفیت‌های استفاده نشده
۲۳. جوشاندن چشمه دانش در میان خود در کشور
۲۴. عبور از مرزهای کنونی دانش در مهم‌ترین رشته ها و دست یابی به قله‌ها
۲۵. ادامه شتاب تولید علم با شدت بالا

۲۶. در پیش گرفتن راه توسعه دانش با احساس مسئولیت بیشتر و همچون یک جهاد توسط جوانان
۲۷. ناکام‌سازی دشمن بدخواه و کینه توز با جهاد علمی
۲۸. تقویت اقتصاد مستقل کشور مبتنی بر تولید انبوه و با کیفیت
۲۹. تقویت اقتصاد مستقل کشور مبتنی برتوزیع عدالت محور
۳۰. تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی برای همه بخش‌ها
۳۱. مولد شدن اقتصاد کشور
۳۲. دانش بنیان شدن اقتصاد کشور
۳۳. تصدی‌گری نکردن دولت
۳۴. برون‌گرایی اقتصاد با استفاده از ظرفیت‌های کشور
۳۵. اعتماد به این که همه راه‌حل‌ها در داخل کشور است
۳۶. مبارزه با فساد به معنای واقعی به ویژه در درون دستگاه‌های حکومتی
۳۷. پیشگیری از تشکیل نطفه فساد و مبارزه با رشد آن از سوی دستگاه‌های نظارتی و دولتی با قاطعیت و حساسیت
۳۸. تلاش همه جانبه نظام جمهوری اسلامی در راه استقرار عدالت
۳۹. تپیدن دائم دل‌های مسئولان برای رفع محرومیت‌ها
۴۰. ممنوعیت تبعیض در توزیع منابع عمومی
۴۱. ممنوعیت میدان دادن به ویژه خواری
۴۲. حفظ دقیق مرزبندی دولت با کشورهای خدعه گر و غیرقابل اعتماد
۴۳. در نظر داشتن عزت کشور و ملت در همه حال از سوی دولت‌ها
۴۴. مقابله با ترویج سبک زندگی غربی به صورت جهادی همه جانبه و هوشمندانه از سوی جوانان

تبیین و پیاده‌سازی مفاهیم بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی در نظام آموزش عالی سلامت؛ یک نمونه عملیاتی

بسته‌های تحول و نوآوری در آموزش علوم پزشکی به‌عنوان گام چهارم طرح تحول نظام سلامت از سال ۱۳۹۴، با هدف ارتقای پاسخگویی آموزش علوم پزشکی به نیازهای سلامت کشور آغاز شد. این سند سیاستی، مبنای عمل برای ارتقای حوزه آموزش علوم پزشکی قرار گرفت. همان‌طور که ذکر شد، در توالی اسناد سیاستی، اسناد سطوح پایین‌تر ابزار اجرای اسناد بالادستی خود هستند، لذا ضروری است تا سیاست‌ها و قوانین به‌صورت مداوم با توجه به اسناد بالادستی مورد بازبینی قرار گیرند.

در این راستا با استفاده از گزاره‌های احصا شده در فاز قبلی، ۱۴ گزاره زیر که به‌صورت مستقیم

به مقوله دانش و فن‌آوری اشاره دارند، استخراج گردید:

۱) مطالعه و مقایسه دستاوردهای انقلاب با مدت‌های مشابه در انقلاب‌های بزرگ
۲) اتکا به توانایی داخلی
۳) تبدیل علم و فن‌آوری به موتور پیشران کشور
۴) سنگین کردن کفه عدالت در تقسیم امکانات عمومی کشور
۵) پیشرفت در علم
۶) تأثیر اساسی در منطقه
۷) نیل به رتبه‌های بالا در دانش‌ها و فن‌آوری‌های مهم
۸) تبدیل ایران به الگوی کامل نظام پیشرفته اسلامی
۹) جوشاندن چشمه دانش در میان خود در کشور
۱۰) عبور از مرزهای کنونی دانش در مهم‌ترین رشته‌ها و دست‌یابی به قله‌ها
۱۱) ادامه شتاب تولید علم با شدت بالا
۱۲) در پیش گرفتن راه توسعه دانش با احساس مسئولیت بیشتر و همچون یک جهاد توسط جوانان
۱۳) ناکام سازی دشمن بدخواه و کینه‌توز با جهاد علمی
۱۴) دانش‌بنیان شدن اقتصاد کشور

درنهایت به‌منظور جداسازی اصول پیش روی حوزه آموزش علوم پزشکی کشور در این بیانیه، مطابق نظر پانل خبرگان سه مقوله اصلی شامل ۱. نیل به مرجعیت علمی و ارتقای عزت ملی، ۲. علم نافع و در خدمت نیاز جامعه و ۳. عدالت در دسترسی و رفع محرومیت از این گزاره‌ها منتج شد که ضروری است در بسته‌های تحول و نوآوری در آموزش علوم پزشکی مورد توجه قرار گیرد.

تطبیق بسته‌های تحول و نوآوری در آموزش علوم پزشکی با اصول بیانیه گام دوم انقلاب

بسته‌های تحول و نوآوری در آموزش علوم پزشکی در قالب ۱۱ محور اصلی طراحی گردیده که هریک، یکی از ابعاد ارتقای نظام آموزش عالی سلامت را دنبال می‌کنند. این محورها عبارت‌اند از:

۱) آینده‌نگاری و مرجعیت علمی در آموزش پزشکی
۲) حرکت به‌سوی دانشگاه‌های نسل سوم
۳) آموزش پاسخگو و عدالت محور
۴) توسعه راهبردی، هدفمند و مأموریتگرای برنامه‌های آموزش عالی سلامت
۵) آمایش سرزمینی، مأموریتگرایی، تمرکززدایی و ارتقای توانمندی دانشگاه‌ها

۶) اعتلای اخلاق حرفه‌ای
۷) بین‌المللی سازی آموزش علوم پزشکی
۸) توسعه آموزش مجازی در علوم پزشکی
۹) ارتقاء نظام ارزیابی و آزمون‌های علوم پزشکی
۱۰) اعتباربخشی مؤسسات و بیمارستان‌های آموزشی
۱۱) توسعه و ارتقای زیرساخت‌های آموزش علوم پزشکی

در این مرحله با استفاده از پانل نخبگان بسته‌های متناظر با هر یک از ۳ اصل بیانیه شامل نیل به مرجعیت علمی و ارتقای عزت ملی، علم نافع و در خدمت نیاز جامعه و عدالت در برخورداری و رفع محرومیت مشخص شد. شکل شماره ۳ تناظر بسته‌های تحول و نوآوری در آموزش علوم پزشکی را با این ۳ اصل نشان می‌دهد.

شکل ۳: تناظر بسته‌های تحول و نوآوری در آموزش علوم پزشکی با اصول بیانیه گام دوم انقلاب

بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی؛ اصلی برای تبیین نقشه راه کشور

با توجه به نتایج بررسی‌ها و مطالعات صورت گرفته، به نظر می‌رسد که این بیانیه باید در زمره اصول سیاستی کشور طبقه‌بندی شود. این اصول با نگاهی بلندمدت جهت‌گیری حرکت ارکان مختلف کشور را مشخص می‌نمایند. بدیهی است تدوین ترجمان بیانیه در تمامی حوزه‌های کشور در قالب برنامه‌های راهبردی و عملیاتی یکی از ضروریات برای اجرای آن است. همچنین ضروری است اسناد سیاستی و قوانین جاری و جدید نهادهای کشور با این اصول منطبق شود؛ کما این‌که انطباق بسته‌های تحول و نوآوری در آموزش علوم پزشکی با اصول استخراج‌شده از این بیانیه

نمونه‌ای از این اقدام بود که ذکر شد.

با توجه به مسیری که این بیانیه برای ۴۰ سال آتی پیش روی نهادهای کشور قرار داده، بدیهی است سیاست‌ها و برنامه‌های کلی کشور مانند نقشه جامع علمی کشور، برنامه‌های پنج‌ساله توسعه و ... نیز می‌بایست در بلندمدت موردبازنگری قرار گیرد. در این راستا ضروری است تا باتدبیر ساختارهای لازم، نقشه حرکت ایران ۱۴۴۴، به‌عنوان دوره چهل‌ساله دوم پس از تحقق سند چشم‌انداز ایران ۱۴۰۴، مبتنی بر اصول گام دوم انقلاب ترسیم گردد.

منابع:

1. Ashtarian k. Considerations about the general policies and policy recommendations for the policy system in Iran. policy. 2010;13.
2. Bednar DA. Act in doctrine: Deseret Book Company; 2014.
3. Khosro Panah A, Yazdanifar, Salehe. The jurisprudence management system and the planning process. Culture strategy. 2016;36.
4. Bolanjhe JM, Alireza). General principles of rights Faculty of Law and Political Science of Tehran University. 1997;36.
5. Attar s, Khaje Naeini, Ali. Investigating and analyzing the factors affecting the ineffectiveness of the policy system in Iran. Public Policy Making. 2015;1(1).
6. Iran constitution.
7. Khamenei SA. Strategic statement of the Iran's leader in the 40th anniversary of the Islamic Revolution of Iran. 2019.
8. Kheiry Z, et al. Designing An Intersectoral Collaboration Model for Implementing Spatial Planning policy of Medical Higher Education in Iran, Study Protocol. Teb va Tazkiye. 2018;27(2).
9. Dorudi M. The hierarchy of legislation in the Islamic administrative system, with emphasis on the constitution of the Islamic Republic of Iran. Islam and Management Researches. 2011;1(1).
10. Habibzade T, Nikoo Goftar Safa, Hamidreza. References for the interpretation of the Constitution in Iran and the United States. Islamic Sciences and Law. 1999;40(27).
11. Khomeini R. Imam Khomeini's Will. 1989.
12. Khamenei SA. The Vision of the Islamic Republic of Iran up to 2025. In: Office IsL, editor. 2003.
13. Scientific Map of Iran. In: Revolution IsHCoC, editor. Thran, Iran Iran's High Council of Cultural Revolution; 2011.
14. Khamenei SA. General policies of the health system of Iran. In: Office IsL, editor. 2014.
15. 6th Economic, Social and Cultural Development plan of Iran. In: iran Po, editor. 2018.
16. Peikanpour M, Esmaeli, Sajjad, Yousefi, Nazila, Aryaeinezhad, Ahmad, Rasekh, Hamidreza A review of achievements and challenges of Iran's health transformation plan Payesh. 2018;17(5).
17. Larijani b ea. Analysis of Iran's National Medical Education Evolution and Innovation Plan using the Michelle and Scott's model of policymaking. Journal of Advances in Medical Education & Professionalism. 2019;7(1).
18. Pourabbasi A, et al. Survey of the Faculty Members' knowledge about the Reform and Innovation Policies in the Medical Education and their viewpoints about the Strengths and Weaknesses of these Policies. Teb va Tazkiye. 2019;27(4).